

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 15Co/348/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8613202697
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 01. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Anna Ilčinová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2016:8613202697.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Anny Ilčinovej a sudcov JUDr. Evy Šofrankovej a JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD. v právnej veci žalobcu 1/B. L., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX A. L. XX, 2/ B. L., nar. XX.X.XXXX, bytom XXX XX A. L. XX, zastúpení JUDr. Vladimírom Cahajlom, advokátom, Dlhý rad 16, 085 01 Bardejov, proti žalovanému Rapid life životná poisťovňa, a.s., Garbiarska 2, 040 71 Košice, IČO 31 690 904, zastúpený JUDr. Gabrielom Gulbišom, advokátom, Boženy Nemcovej 22, 040 01 Košice, o zrušenie rozhodcovského rozsudku, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Svidník č. k. 7C 137/2013-171 zo dňa 5.2.2015 takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok vo výrokoch I, II, III. a V..

Náhradu trov odvolacieho konania žalobcom nepriznáva.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa vo výroku I. zrušil rozsudok Arbitrážneho súdu v Košiciach sp. zn. 2C 285/2012 zo dňa 19.1.2012, vo výroku II. zrušil rozsudok Arbitrážneho súdu v Košiciach sp. zn. 2C 575/2012 zo dňa 19.1.2012, vo výroku III. uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni v 1/ rade náhradu trov konania vo výške 293,76 eur a žalobcovi v 2/ rade náhradu trov konania vo výške 296,76 eur z titulu trov právneho zastúpenia, vo výroku IV. žalobu o zaplatenie primeraného finančného zadosťučinenia vylúčil na samostatné konanie a vo výroku V. uložil žalovanému povinnosť zaplatiť súdny poplatok vo výške 99,50 eur na účet Okresného súdu Svidník do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

V odôvodnení uviedol, že:

Z rozhodcovského rozsudku Arbitrážneho súdu Košice, sp. zn. 2C/582/2012 zo dňa 19.1.2012 je zrejmé, že žalobcovi v 1. rade bola uložená povinnosť zaplatiť žalovanému peňažnú sumu vo výške 51,45 eura a trovy rozhodcovského konania vo výške 276,- eur. Z odôvodnenia tohto rozsudku vyplynulo, že vec spadá do právomoci rozhodcovského súdu, ak ide o typ sporu, ktorý je možno v rozhodcovskom konaní prejednať a ak zároveň v danej veci bola medzi účastníkmi uzavretá platná rozhodcovská zmluva. Rozhodcovský súd je za takých podmienok ďalej príslušný na rozhodovanie sporu, ak bola jeho príslušnosť vopred dohodnutá alebo bol dodatočne na základe dohody strán rozhodcovský súd na prejednanie a rozhodnutie veci určený. Z písomného poverenia žalobcu z 1.1.2009 resp. z časti XV. predložených poisťných podmienok vyplýva, že poisťovňa určila na prejednanie všetkých sporov Arbitrážny súd Košice. Z osobitných dojednaní vyplýva, že rozhodcovská doložka bola krytá samostatným podpisom žalovaného stým, že tento ju nebol povinný v rámci poisťnej zmluvy ako celku podpísať.

Predmetný rozhodcovský rozsudok bol žalobcom v 1. rade prevzatý dňa 15.4.2013.

Z rozhodcovského rozsudku Arbitrážneho súdu Košice, sp. zn. 2C/5 75/2012 zo dňa 19.1.2012 je zrejmé, že žalobcovi v 2. rade bola uložená povinnosť zaplatiť žalovanému peňažnú sumu vo výške 108,05 eura a trovy rozhodcovského konania vo výške 276,- eur. Z odôvodnenia tohto rozsudku vyplynulo, že vec spadá do právomoci rozhodcovského súdu, ak ide o typ sporu, ktorý je možno v rozhodcovskom konaní prejednať a ak zároveň v danej veci bola medzi účastníkmi uzavretá platná rozhodcovská zmluva. Rozhodcovský súd je za takých podmienok ďalej príslušný na rozhodovanie sporu, ak bola jeho príslušnosť vopred dohodnutá alebo bol dodatočne na základe dohody strán rozhodcovský súd na prejednanie a rozhodnutie veci určený. Z písomného poverenia žalobcu z 1.1.2009 resp. z časti XV. predložených poistných podmienok vyplýva, že poisťovňa určila na prejednanie všetkých sporov Arbitrážny súd Košice. Z osobitných dojednaní vyplýva, že rozhodcovská doložka bola krytá samostatným podpisom žalovaného s tým, že tento ju nebol povinný v rámci poistnej zmluvy ako celku podpísať.

Predmetný rozhodcovský rozsudok bol žalobcom v 2. rade prevzatý dňa 15.4.2013.

V prejednávanej veci ide o spotrebiteľské právne vzťahy založené poistnými zmluvami zo dňa 27.6.2007 a zo dňa 30.10.2007. Posudzovaný právny vzťah účastníkov konania je od svojho vzniku právnym vzťahom založeným spotrebiteľskou zmluvou. Žalobcovia boli od uzavretia zmlúv v postavení spotrebiteľov a žalovaný v postavení dodávateľa. Ustanovenia § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka účinné v čase uzavretia predmetných zmlúv je potrebné vykladať v súlade s obsahom a účelom európskej ochrany spotrebiteľov obsiahnutej v príslušných smerniciach. Pre úplnosť je potrebné poukázať na ustanovenie § 23a ods.1 zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa, podľa ktorého spotrebiteľskými zmluvami sú zmluvy uzavreté podľa Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, ako aj všetky iné zmluvy, ktorých charakteristickým znakom je, že sa uzavierajú vo viacerých prípadoch, a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje.

Súčasťou predmetnej formulárovej spotrebiteľskej zmluvy boli aj Všeobecné poistné podmienky, ktorých súčasťou v 61. XV. bola rozhodcovská doložka, ktorá mala založiť právomoc rozhodcovského súdu. Rozhodcovská doložka nebola individuálne dojednaná, ale bola súčasťou všeobecných podmienok, ktorých obsah spotrebiteľ nemohol ovplyvniť a na tom nič nemaní ani podpis spotrebiteľov pod text označený ako Osobitné zmluvné dojednanie č. 1/2007, ktoré bolo dodávateľom naformulované a predložené spotrebiteľom na podpis na tej istej listine ako Všeobecné poistné podmienky. Súčasťou Všeobecných poistných podmienok bol aj vopred pripravený obsah rozhodcovskej doložky a spotrebiteľ, vzhľadom na jej splynutie s ostatnými podmienkami, mohol zmluvu ako celok odmietnuť alebo podrobiť sa všetkým obchodným podmienkam, a teda aj rozhodcovskému konaniu. Obsah rozhodcovskej doložky bol dodávateľom vopred pripravený, pričom len ťažko možno predpokladať, že si spotrebiteľ bol vedomý všetkých dôsledkov, ktoré so sebou dojednanie rozhodcovskej doložky nesie. Zároveň je potrebné poukázať na skutočnosť, že doložka nebola dojednaná v čase vyššej bdelosti spotrebiteľa po vzniku sporu, (ale na začiatku zmluvného vzťahu. Jednoducho povedané žalobcovia sa mohli vyhnúť rozhodcovskému konaniu len ak by so žalovaným neuzavreli žiadnu poistnú zmluvu. Podľa § 53 ods.1 Občianskeho zákonníka spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Výpočet neprijateľných / nekalých / zmluvných podmienok v spotrebiteľských zmluvách nadväzujúc na smernicu Rady č. 93/13/EHS z 5.4.1993 nie je v ustanovení § 53 ods.4 Občianskeho zákonníka taxatívny a teda nebráni súdom podrobiť súdnej kontrole zmluvné podmienky v spotrebiteľských zmluvách.

Rozhodcovský súd vyvodzoval svoju právomoc z rozhodcovskej doložky uvedenej v 61. XV. Všeobecných poistných podmienok, podľa ktorých poisťovňa a poistník sa dohodli, že všetky vzájomné spory a sporné nároky z poistenia sa rozhodnú v rozhodcovskom konaní pred rozhodcovským súdom. Rozhodcovské konanie sa zásadne riadi zákonom č. 244/2002 Z. Poistník vyjadril svoj výslovný, bezvýhradný a neodvolateľný súhlas s týmto podpisom všeobecných poistných podmienok. Rozhodcovskému konaniu podliehajú všetky spory medzi poisťovňou a poistníkom, poisteným, oprávnenou osobou alebo ich právnymi nástupcami.

Predmetná rozhodcovská doložka, ktorá mala založiť právomoc rozhodcovského súdu znemožňuje voľbou spotrebiteľa dosiahnuť rozhodovanie sporu štátnym súdom. O neprijateľnosti rozhodcovskej doložky v spotrebiteľských zmluvách svedčí aj skutočnosť, že zákonodarca od 1.1.2008 výslovne zaradil medzi neprijateľné podmienky ustanovenia, ktoré vyžadujú v rámci dojednanej rozhodcovskej

doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní. Niet žiadneho rozumného dôvodu, aby sa rozhodcovské doložky v spotrebiteľských zmluvách uzatvorených pred týmto dátumom nepovažovali za neprijateľné pre spotrebiteľa, predovšetkým s poukazom na generálnu klauzulu uvedenú v § 53 ods.1 Občianskeho zákonníka.

Rozhodcovský rozsudok nepredstavuje prekážku právoplatne rozhodnutej veci pre jeho absolútnu neplatnosť z dôvodu neplatnosti rozhodcovskej doložky / neprijateľná zmluvná podmienka, bližšie pozri uznesenie KS v Prešove sp.zn. 3Co208/2013 zo dňa 5.2.2014/.

Z uvedených dôvodov žalobe vyhovel, pričom nárok žalobcov na primerané finančné zadostučinenie vylúčil na samostatné konanie. Vec právne posúdil podľa ustanovení § 52 ods. 1, 2, 3, § 53 ods. 1, 3, 4, § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka, § 23a ods. 1 zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa, § 40 ods. 1, 2, § 3 ods. 1, 2, § 4 ods. 1, 2 zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní, ako aj čl. 6 ods. 1 Smernice rady 93/13/EHS zo dňa 5.4.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, čl. 3 ods. 3 uvedenej smernice.

Výrok o trovách konania zdôvodnil ustanovením § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a rozhodnutie. Uviedol, že súd prvého stupňa neobjasnil skutkový stav a vec nesprávne právne posúdil. Poukázal na skutočnosť, že súd nehodnotil a nekonfrontoval záznam sprostredkovateľa poistenia ako listinný dôkaz s prejavom vôle žalobcov, ktorým žalovaný preukázal vedomosť žalobcov o dojednanej rozhodcovskej doložke v období, kedy žalobcovia so žalovaným poistnú zmluvu uzavreli. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia vyplýva, že súd sa nevysporiadal správne s týmto listinným dôkazom, ale aj so zákonnou povinnosťou sprostredkovateľa poistenia oboznámiť každého, aj potenciálneho klienta žalovaného s okolnosťami riešenia sporov pred rozhodcovským súdom. Žalovaný považuje za nespochybniteľné, že vstupoval do poistného vzťahu so žalobcami ako informovanými spotrebiteľmi. K tomu žalovaný predložil listinný dôkaz, a to „Záznam o požiadavkách potreby klienta k poistnej zmluve“, ktorým vie dokázať informovanosť a vedomosť žalobcov prostredníctvom viazaného finančného agenta o všetkých podmienkach poistného vzťahu, vrátane rozhodcovskej doložky. Zdôraznil, že aj on vstupoval do základného poistného vzťahu ako dobromyseľný účastník s tým, že všetky ustanovenia poistného vzťahu boli dojednané medzi žalobcami a sprostredkovateľom poistenia, a to i vrátane rozhodcovskej doložky. Súd v súlade s Občianskym súdnym poriadkom sa mal jednoznačne aspoň v rozsudku zaoberať rozporom medzi výpoveďou žalobcov a ich písomnými prejavmi vôle, ktoré vyplývajú zo záznamu o potrebách klienta, ktorý žalovaný predložil súdu ako listinný dôkaz. Súd nesprávne a úplne chybné vyhodnotil, že rozhodcovská doložka nebola individuálne vyjednaná, a preto je neplatná. Nie je správny ani právny záver súdu, ktorý dôkladne neposudzoval hlavný právny vzťah, a to poistný medzi žalobcami a žalovaným. Súd riadne svoje rozhodnutie nezdôvodnil, keď sa nevyporiadal so všetkými namietanými tvrdeniami žalovaného, pričom absencia takejto argumentácie súdu bráni účastníkovi v realizácii jeho procesných práv, čím sa mu znižuje rozsah možností riadne konať pred súdom. To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry ESLP. Z označeného pohľadu je rozhodnutie súdu arbitrárne, pretože neposudzoval kompletne znenie čl. XV VPP po predchádzajúcom posúdení osobitných zmluvných dojednaní, pretože práve tieto obsahujú hmotnoprávnu dohodu o uzavretí rozhodcovskej doložky. Súd vôbec ničím neodôvodnil skutočnosť, že žalobcovia mali dve možnosti, a to osobitné zmluvné dojednania podpísať alebo nepodpísať, a teda mali možnosť rozhodcovskú doložku prijať alebo neprijať, a ak by ju neprijali, t. j. nepodpísali, ustanovenia čl. XV. VPP by boli úplne bezpredmetné. Tento logický postup uvádzaný žalovaným súd neaplikoval, a preto učinil nesprávny skutkový a následne aj nesprávny právny záver. Pokiaľ by súd dostatočne vyhodnotil existujúce dôkazy, mohol dospieť k opačnému záveru, že rozhodcovská doložka sa nachádza v osobitných zmluvných dojednaniach a až jej prijatím, t.j. následne, platili by pre daný poistný vzťah aj ustanovenia čl. XV VPP. Odvolateľ ďalej poukázal na stabilizovanú judikatúru Ústavného súdu SR, v zmysle ktorej neoddeliteľnou súčasťou princípov právneho štátu je princíp právnej istoty. Okrem iného je možné očakávať, že príslušné štátne orgány budú konať a rozhodovať podľa právnych predpisov a že ich budú správne vykladať a aplikovať.

Súd porušil aj ust. § 129 ods. 1 O.s.p., keď žalovaný predložil v tomto konaní viacero listinných dôkazov, pričom predložené dôkazy súd nevykonal spôsobom stanoveným v O.s.p., a to konkrétne listiny - dôkazy neprečítal na pojednávaní ani neoznámil ich obsah, a teda tieto dôkazy nevykonal.

Súd odňal žalovanému možnosť konať pred súdom keď ním predložené listinné dôkazy súd úplne opomenul a na nich neprihliadal. Namietal tiež porušenie ust. § 118 ods. 2 O.s.p..

Ďalej uviedol, že pokiaľ aj prvostupňový súd dospel k záveru o tom, že predmetná rozhodcovská doložka nebola individuálne uzatvorená, tak sa vo vzťahu k neprijateľnosti zmluvnej podmienky predovšetkým vôbec nezaoberal otázkou, či rozhodcovská doložka alebo jej časť spôsobovala značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, ktoré zistenie musí byť skutkovo konkrétne odôvodnené a podľa ust. § 53 ods. 1 je nevyhnutným predpokladom na následne vyslovenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky alebo jej časti, a preto absentuje aj esenciálne vymedzenie, ktoré konkrétne ustanovenie zmluvnej podmienky by malo spôsobovať takú značnú nerovnováhu.

Žalobcovia sa k odvolaniu žalovaného nevyjadrili.

Odvolací súd preskúmal rozsudok, ako aj konanie mu predchádzajúceho v zmysle zásad uvedených v § 212 O.s.p. a zistil, že súd prvého stupňa dospel k správnym skutkovým, ako aj právnym záverom. Na jeho zisteniach sa nič nezmenilo ani v priebehu odvolacieho konania, preto odvolací súd v plnom rozsahu poukazuje na odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa, s ktorým sa stotožňuje. O odvolaní žalovaného bolo rozhodnuté postupom podľa § 214 ods. 2 v spojení s § 156 ods. 3 O.s.p., pričom miesto a čas vyhlásenia rozsudku boli oznámené na úradnej tabuli súdu najmenej 5 dní pred vyhlásením.

Zásadnou právnou otázkou v predmetnej veci je vyriešenie otázky, či rozhodcovská doložka, na základe ktorej rozhodcovský súd rozhodol a ktorá je upravená v čl. XV. VPP žalovaného, podľa ktorej všetky vzájomné spory a sporné nároky poistenia budú rozhodnuté v rozhodcovskom konaní, je podmienkou individuálne dojednanou (ako tvrdil žalovaný) a v negatívnom prípade, či zakladá hrubý nepomer v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa (neprijateľná podmienka).

V zmysle čl. 3 ods. 1 Smernice Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách („Smernica“), zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy ku škode spotrebiteľa.

V zmysle § 54 ods. 1 prvá veta Občianskeho zákonníka, sa zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou, nemôžu odchyliť v neprospech spotrebiteľa od ustanovení Občianskeho zákonníka o spotrebiteľských zmluvách. Nesmú obsahovať podľa § 53 ods. 1 prvá veta Občianskeho zákonníka ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa.

Žalobcovia uzatvorili so žalovaným poisťovňu zmluvu dňa 30.10.2007 a 27.6.2007. Zmluvu dojednávali so sprostredkovateľom a vo VPP v časti XV. je obsiahnuté dojednanie o rozhodcovskom konaní. Obsahom je dohoda poisťovne a poisťníka o tom, že všetky vzájomné spory a sporné nároky z poistenia sa rozhodnú v rozhodcovskom konaní pred rozhodcovským súdom. V závere všeobecných podmienok je ako osobitné zmluvné dojednanie pod číslom 01/2007 znovu dojednaná rozhodcovská doložka vo forme samostatnej tabuľky, s uvedením textu: „poisťník a poisťovňa týmto vyjadrujú obaja spoločne a každý zároveň svojím podpisom samostatne svoju vôľu v prípade vzniku akéhokoľvek sporu medzi zmluvnými stranami, že sa namiesto súdneho konania z dôvodu účelnosti, praktickosti a rýchlosti podrobia rozhodcovskému konaniu v zmysle časti XV. všeobecných poisťných podmienok. Toto ustanovenie chápu zmluvné strany ako rozhodcovskú doložku“.

Práve na základe takto dojednanej rozhodcovskej doložky v poisťovnej zmluve boli dňa 19. 1. 2012 vydané rozhodcovské rozsudky Arbitrážneho súdu Košice, Alžbetina 41, Košice, ktorými bola žalobcom uložená povinnosť zaplatiť 51,45 eur a 108,05 eur a trovy rozhodcovského konania po 276 eur.

Rozhodcovská doložka sa tak stala súčasťou obsahu formulárovej zmluvy, ktorú žalovaný v rámci svojej podnikateľskej činnosti použil v prípadoch uzatvárania zmlúv rovnakého druhu a neurčitého počtu spotrebiteľov.

Smernica Rady 93/13 EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách vychádza nie z minimálneho okruhu nekalých klauzúl, ktoré sa majú transponovať, ale zo vzorového okruhu klauzúl. V konečnom dôsledku sa okruh neprijateľných podmienok de lege lata uvedený v § 53 ods. 4 OZ upravil postupne viacerými novelami až po uplynutí transpozičnej lehoty (napr. neprimeraná sankcia pod písm. k/ bola upravená až novelou vykonanou zákonom č. 568/2007 Z. z. s účinnosťou od 1.1.2008, kým hlavná transpozícia bola vykonaná zákonom č. 150/2004 Z. z. účinným od 1.4.2004).

Členské štáty si mohli vybrať, do akej miery prevezmú smernicou odporúčané nekalé klauzuly. Zároveň sa však umožnilo členským štátom prekročiť rámec smernice, čo umožnilo upraviť okruh neprijateľných podmienok aj širšie ako odporúča smernica. „Členské štáty môžu prijať alebo si ponechať najprísnejšie opatrenia kompatibilné so zmluvou v oblasti obsiahnutej touto smernicou s cieľom zabezpečenia maximálneho stupňa ochrany spotrebiteľa“, (čl. 8 smernice).

Kým smernica vychádza zo vzorového okruhu nekalých klauzúl, slovenský zákonodarca upravil režim súdnej kontroly neprijateľných podmienok v spotrebiteľských zmluvách na základe indikatívneho výpočtu neprijateľných podmienok (arg. slovo „najmä“ v § 53 ods. 4 OZ). To znamená, že súdu nič nebráni judikovať neprijateľnú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve podľa tzv. generálnej klauzuly v § 53 ods. 1 OZ, a teda nad rámec zoznamu podmienok uvedených v prílohe smernice alebo okruhu uvedeného v Občianskom zákonníku. Nemožno napríklad vylúčiť, že súd so zreteľom na ostatné zmluvné podmienky (čl. 4 ods. 1 smernice) posúdi rozhodcovskú doložku ako neprijateľnú bez ohľadu na jej znenie, teda že neobstojí žiadna rozhodcovská doložka a priestor pre rozhodcovské konanie bude len pri preukázateľnom individuálnom vyjednaní rozhodcovskej zmluvy zo strany spotrebiteľa.

Odvolací súd zastáva názor, že pokiaľ ide o tzv. nevýhradnú rozhodcovskú doložku, možnosť voľby pre spotrebiteľa je len iluzórna, pretože takmer s pravidelnosťou rozhodcovské žaloby podávajú veritelia, čo možno odôvodniť aj rozsahom nárokov plynúcich zo štandardne formulovanej zmluvy. Naopak, ak niektorý spotrebiteľ výnimočne uplatňuje svoje práva, tak využíva - pre neho transparentný štátny súd. Odvolací súd pritom nepochybuje o tom, že spotrebiteľ, ktorý sa rozhodne osobitne individuálne vyjednať rozhodcovskú zmluvu, by aj reálne rozhodcovské konanie využil, pretože inak by jeho individuálne („sólo“) vyjednávanie nedávalo zmysel.

Podľa obsahu spisu dodávateľ preukázateľne navyše nevysvetlil spotrebiteľovi význam rozhodcovskej doložky, rozdiel od zásad občianskeho súdneho konania, nepredstavil mu pravidlá, podľa ktorých sa bude viesť súkromný „súdny“ proces a nedal mu po preukázateľnom poučení na výber rozhodnúť sa (pre porovnanie § 90 ods. 3 Zákona o platobných službách).

Odvolací súd si nedokáže predstaviť rokovanie spotrebiteľa o rozhodcovskej doložke a jej perfektné individuálne zmluvné vyjednanie, ak spotrebiteľ nepozná jeho obsah (vedľajší predmet zmluvy). Je takmer notorietou, že v rámci uzatvárania spotrebiteľských zmlúv sa sprostredkovatelia nezmieňujú o podrobnostiach a procesných pravidlách rozhodcovského konania. Získavanie podpisov spotrebiteľov pod údajné individuálne vyjednanie má kampaňovitý rozmer. Tvrdenie o tom, že si takýto proces vyjednal spotrebiteľ a pritom nepoznal jeho obsah, je poznačené neudržateľnou tendenciou dosiahnuť arbitráž, s čím je spojené ďalšie zvýšenie nákladov spotrebiteľa.

Odvolací súd poukazuje na nutnosť objektívneho posúdenia rozhodcovskej doložky a nie je rozhodujúca vôľa účastníka zmluvného vzťahu a v tomto zmysle ani jeho aktivita. Neprijateľná rozhodcovská doložka je absolútne neplatná (§ 53 ods. 5 OZ) a je povinnosťou nielen súdu, ale aj rozhodcu z tohto právneho posúdenia vyvodíť všetky právne dôsledky a poskytnúť náležitú ochranu pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami. Neuniklo pozornosti odvolacieho súdu, že rozhodca iba zriedkavo pristupuje k posúdeniu platného založenia vlastnej právomoci, resp. túto iba formalisticky skonštatuje ako danú. Odvolací súd tak nadobudol presvedčenie, že aj toto konanie je prejavom nerešpektovania práv spotrebiteľov, resp. reflexiou absencie neustrannosti a nezaujatosti rozhodcu.

Na individuálne dojednanie je však potrebné rešpektovať a zachovať proces tvorby zmluvy ustanovený v OZ. Naproti tomu nevhodné predkladanie podmienok predstavuje jednu z nekalých obchodných praktík (klamlivá obchodná praktika; § 8 ods. 4 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa; ďalej len „ZOS“). Predkladanie rozhodcovských doložiek spotrebiteľom za stavu, keď nepoznajú pravidlá arbitráže (predmet rozhodcovskej zmluvy) a prirodzene nevenujú dostatočnú pozornosť tejto časti

formuláru, sa zneužíva k záverom o individuálnom vyjednaní zo strany spotrebiteľov, pričom na tomto nič nemení technika predkladania - inkorporovanie doložky do všeobecných zmluvných podmienok versus vyhotovenie štandardnej rozhodcovskej zmluvy na samostatnom liste (hárku) papiera.

Podľa cit. čl. 6 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách „Členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok“.

Odvolačný súd v tejto súvislosti pripomína uznesenie Najvyššieho súdu SR vo veci 6Cdo 1/2012, ktoré prelomovo poukazuje na princíp ochrany spotrebiteľa, ktorého skutočný význam odvolateľ nijako do reality nepretavuje. Aj keď ústavnoprávna ochrana a ochrana základných práv a slobôd, medzi ktoré patrí aj vysoký záujem na ochrane spotrebiteľa (čl.38 Charty „politiky štátov zabezpečia vysoký stupeň ochrany spotrebiteľa“) má subsidiárnu povahu, ciele tejto ochrany sa musia stať súčasťou rozhodovania všeobecných súdov. Aj súd v predmetnej veci je súdom Európskej únie a rámec jeho rozhodovania je meritorne určený Zmluvou o fungovaní EÚ, Chartou Európskej únie a smernicou (v predmetnej veci najmä článok 6 smernice).

Tak ako už odvolací súd spomenul, ochrana pred neprijateľnými podmienkami sa má vykonať v režime pravidiel verejného poriadku, a teda pravidiel, ktorých dodržiavanie musí štát bezpodmienečne vyžadovať (čl. 50 uznesenia súdneho dvora POHOTOVOST'/I.).

Podľa čl. 3 ods. 2 smernice „Podmienka sa nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola navrhnutá vopred a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky, najmä v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou“.

Podľa názoru vyjadreného v odvolaní by platilo, že všetky rozhodcovské zmluvy dohodnuté so spotrebiteľom sú individuálne vyjednané len z dôvodu, že spotrebiteľ uviedol o jeden podpis v zmluve navyše. Úplne by sa strácal cieľ a zmysel súdnej kontroly formulárových podmienok, ktorých obsah spotrebiteľ nemôže nejako zmeniť. Spotrebiteľ mohol rozhodcovskú doložku ako celok prijať alebo odmietnuť, a na otázku, či si rozhodcovskú doložku vymienil, možno iba ťažko odpovedať kladne, keďže jej obsah, vrátane relevantných pravidiel rozhodcovského procesu zjavne nepoznal.

Teória prezentovaná v odvolaní je v priamom rozpore s relevantnými ustanoveniami OZ. Tu rovnako platí, že za podmienku, ktorá nie je individuálne vyjednaná, sa považuje podmienka, ktorá bola vopred naformulovaná a spotrebiteľ nemôže meniť jej obsah. Ak by podstatu individuálne vyjednanej zmluvnej podmienky determinovala bez ďalšieho možnosť výberu, zo súdnej kontroly by boli vylúčené všetky formulárové typové zmeny a doplnky k pôvodnej zmluve, keďže bolo len na spotrebiteľovi, či k formulárovým zmenám pristúpi. S tým sa odvolací súd nemôže stotožniť, keďže by došlo k popretiu zmyslu a cieľa ochrany práv spotrebiteľa (Smernice 93/13/EHS) a k spochybneniu ochrany a podpory efektívneho vnútorného trhu EÚ očisteného od nemorálnych zmluvných klauzúl. Vo formulároch môžu byť pre spotrebiteľa dôležité, ale aj nepotrebné veci, no spoločným znakom za každých okolností je, že spotrebiteľ nemá možnosť meniť obsah formulára. Buď ho akceptuje alebo zmluva nevznikne. Súdna kontrola bola vytvorená práve z dôvodu ochrany pred diktátom formulárových zmlúv, vrátane formulárových zmien a doplnkov pripravených vopred dodávateľom. Uvedený cieľ žalovaný náležite nedocenil, resp. nesprávne interpretoval, o to viac, že ide o medzinárodný záväzok Slovenskej republiky k EÚ.

Inštitút individuálne dohodnutej podmienky je treba vykladať v súlade s cieľom smernice, podľa ktorej sa podmienka nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola pripravená vopred a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou (čl. 3 ods. 2 Smernice).

Odvolačný súd sa preto nestotožnil s tým, že rozhodcovská doložka bola individuálne dojednaná medzi žalobcom a žalovaným.

Predkladanie takto dohodnutých rozhodcovských doložiek spotrebiteľom za stavu, keď nepoznajú pravidlá arbitráže, nevenujú pozornosť tejto časti formuláru, pretože táto doložka je zakotvená do všeobecných zmluvných podmienok vyhotovenej v štandardnej rozhodcovskej zmluve, na samostatnom liste - hárku papiera, odvolací súd považuje za nevhodné .

Správne konštatuje súd prvého stupňa, že v predmetnej veci došlo k porušeniu ustanovenia § 40 ods. 1 písm. j/ zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní, nakoľko formuláciou rozhodcovskej doložky došlo k porušeniu zásady rovnosti účastníkov rozhodcovského konania práve so zreteľom na to, že táto rozhodcovská doložka nebola individuálne dojednaná so spotrebiteľom a vylučuje spotrebiteľa z možnosti obrátiť sa so svojimi nárokmi aj na všeobecný súd a navyše, v zmysle písm. j/ citovaného zákona, pri rozhodovaní boli porušené všeobecne záväzné právne predpisy na ochranu spotrebiteľa a to § 53 ods. 4 písm. r/ Občianskeho zákonníka, ktorý individuálne nedojednanú rozhodcovskú doložku považuje za neprijateľnú zmluvnú podmienku.

S poukazom na uvedené odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v súlade s ust. § 219 ods. 1, 2 O.s.p. vrátane výroku o trovách konania, ktorý odvolaním žalovaného nebol bližšie namietaný.

O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p., teda úspešným žalobcom neboli priznané trovy odvolacieho konania, keďže tieto im nevznikli.

Rozsudok bol prijatý senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.